

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Valiokuntaehdotus laatumerkinnästä päiväkotien ja koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyölle

1. Valiokunnan ehdotus

Kansalais- ja kuluttajavaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii selvityksen sukupuolinäkökulmasta päiväkodeissa ja kouluissa tavoitteena löytää pohjoismaisia lähestymistapoja, joita voidaan käyttää yhdenvertaisuuden edistämiseksi päiväkodeissa ja kouluissa.

että se ottaa käyttöön pohjoismaisen laatumerkinnän (sertifikaatin) tai muun pohjoismaisen järjestelmän päiväkodeille ja kouluille, jotka työskentelevät määrätietoisesti yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parissa.

että Pohjoismaiden tasa-arvopoliittinen yhteistyöohjelma 2015–2018 sisältää tämän aloitteen ja että järjestelmä sisällytetään lastentarhanopettajien ja luokanopettajien koulutuksiin.

että se esittelee pohjoismaisten foorumien, mukaan lukien verkkosivustojen, avulla onnistuneita esimerkkejä päiväkotien ja koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöstä.

2. Taustaa

Kansalais- ja kuluttajavaliokunnan mielestä on syytä tuoda esiin yhtäläiset oikeudet, lasten oikeudet ja se tosiasia, että Pohjoismaissa lapset usein kohtaavat stereotyyppisiä sukupuolikäsityksiä, jotka pohjautuvat heidän biologiseen sukupuoleensa. Tämän seurauksena yksilöille muodostuu erilaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia, minkä vuoksi asiasta tarvitaan opetusta tällaisten vaikutusten vähentämiseksi.

Pohjoismaiset yhteiskunnat muuttuvat koko ajan ja sukupuoleen liittyvät käsitteet ovat viime vuosikymmenten aikana muuttuneet huomattavasti, erityisesti tyttöjen osalta. Tämä edellyttää lastentarhanopettajien ja luokanopettajien kouluttamista, jotta he oppivat sosialisimaan ja opettamaan lapsia ja nuoria kohti tasa-arvoista Pohjolaa, jossa on tilaa jokaiselle yksilölle. On tärkeää, että esiopetuksessa ja kouluissa toteutetaan sukupuolikäsityksiä, jotka rohkaisevat kaikkia lapsia kehittämään valmiuksiaan sukupuolesta riippumatta.

Ehdotuksen tarkoituksena on osallistua sellaisen maailman luomiseen, jossa tytöillä ja pojilla on yhdenvertaisemmat lähtökohdat.

3. Perustelut

Pedagogisia käytäntöjä Pohjoismaissa leimaa se, että lapsiin suhtaudutaan eri tavoin ja stereotyyppisesti heidän biologisen sukupuolensa perusteella (Pohjoismaiden ministerineuvoston sukupuolta ja koulua Pohjoismaissa käsittelevät raportit 2005, 2010 ja 2013). Yleisin käsitys on kuvaus hiljaisista tytöistä ja villeistä pojista sekä joidenkin poikien heikosta koulumenestyksestä. Sukupuolen mukaan jakautuneen koulutusjärjestelmän muuttamiseksi tarvitaan pedagogista lähestymistapaa ja järjestelmiä, jotka kannustavat muutokseen.

Kansalais- ja kuluttajavaliokunta toivoo, että päiväkodeilla ja kouluilla olisi mahdollisuus tulla palkituksi työstään yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parissa. Lapset ja nuoret tulee kohdata ilman heidän sukupuoleensa pohjautuvia stereotyyppioita ja ennakkoluuloja, jotta heitä voidaan varustaa tekemään yksilöllisiä valintoja.

Laatumerkintä tai muu järjestelmä, joka edistää tietoa sukupuolesta ja tasa-arvosta, voisi näkyvöittää ja edistää tasa-arvopoliittikan valtavirtaistamista opetuksessa. Poikien ja tyttöjen lahjakkuuksien tukeminen riippumatta sukupuoleen perustuvista ennakkoluuloista parantaisi heidän ja koko Pohjolan muuntautumiskykyä globalisaation monien uusien mahdollisuuksien kohtaamiseksi, mikä myös parantaisi pohjoismaista osaamista ja kilpailukykyä. Tämä tukisi myös toivetta sukupuoleen perustuvien koulutusjärjestelmien ja työmarkkinoiden murtamisesta.

Jotkut maat työskentelevät jo tasa-arvon parissa päiväkodeissa ja kouluissa, ja joissakin maissa on jopa koulutettuja sukupuoliohjaajia. Nämä maat voivat toimia innoituksena maille, jotka eivät vielä työskentele asian parissa.

Pohjoismainen laatumerkintä tai muu järjestelmä voisi osaltaan auttaa kohtaamaan Pohjoismaiden tasa-arvopoliittisia haasteita ja visioita, joita kuvataan Pohjoismaiden tasa-arvopoliittisessa yhteistyöohjelmassa 2011–2014.

4. Lausunnot

Seuraavat toimijat ovat vastanneet:

Ruotsin kuntien ja maakäräjien lausunto: Liitto suhtautuu myönteisesti päiväkotien ja koulujen laatumerkintään, joka myönnettäisiin lastentarhanopettajien ja luokanopettajien aktiivisesta yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöstä. Liitto pitää tärkeänä, että laatumerkinnässä keskitytään järjestelmälliseen työhön yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parissa.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Ruotsin syrjintäasiamiehen lausunto: Ehdotukset voivat toimia hyvänä tukena ja osaltaan viedä eteenpäin päiväkotien ja koulujen työtä lasten ja oppilaiden yhtäläisten oikeuksien ja mahdollisuuksien edistämiseksi Pohjoismaissa. Asiamies korostaa, että vastuu kuuluu kunnille ja vapaaehtoisille oppilaitoksille ja että yhteinen laatumerkintä ei saa muodostua esteeksi kansalliselle työlle.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Ruotsin opetusalan ammattijärjestön (Lärarnas Riksförbund) lausunto: Liitto ei tue ehdotusta yhdenvertaisen kohtelun laatumerkinnän käyttöönotosta, sillä asiaa pidetään kansallisena kysymyksenä, jota toteutetaan lainsäädännön ja valvonnan kautta.

Ahvenanmaan lastentarhanopettajien lausunto: Ajatus pohjoismaisesta laatumerkinnästä on hyvä panostus, mutta on syytä huomioida, että täydennyskoulutuksen toteuttaminen vaatisi resursseja.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Norjan opetusalan ammattijärjestön (Utdanningsforbundet) lausunto: Liitto tukee ehdotusta laatia selvitys sukupuolinäkökulmasta päiväkodeissa ja kouluissa, mutta ei pidä laatumerkinnän käyttöönottoa parhaana ratkaisuna selvityksen seurannaksi. Liitto arvioi laatumerkinnän vaativan liikaa resursseja, minkä vuoksi ehdotetaan toisenlaista tunnustusta tai vuotuisia palkintoja vaihtoehtoisena menetelmänä asian edistämiseksi.

Oulun yliopiston nais- ja sukupuolentutkimuksen yksikkö: Sertifikaatti voi edistää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyötä päiväkodeissa ja kouluissa. Se voi tukea ja kannustaa uusia sukupolvia näiden kasvaessa.

Suomen tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto: Neuvottelukunta kannattaa Pohjoismaiden päiväkotien ja koulujen sukupuolinäkökulmaan perehtyvän selvityksen laatimista ja korostaa, että ehdotukseen tulee sisällyttää myös asian parissa työskentelevät tahot. Sertifikaatin käyttöönottoon suhtaudutaan varauksella, sillä sen toteuttaminen ja ylläpito vaativat paljon taloudellisia ja henkilöstöresursseja. Lisäksi korostetaan, että koulutusjärjestelmän tulee pohjautua kansallisiin selvityksiin ja perustua lainsäädäntöön palkintojen sijasta.

Tanskan tasa-arvoministeriön lausunto: Tanskassa ei ole tehty varsinaista kansallista selvitystä sukupuolinäkökulmasta päiväkodeissa ja kouluissa, mutta käynnissä on ollut pohjoismaisia aloitteita. On mahdollista, että lasten ja nuorten näkökulma voitaisiin sisällyttää tulevaan tasa-arvoalan yhteistyöohjelmaan.

Pohjoismaisen tasa-arvotiedon keskuksen (NIKK) lausunto: NIKK ei anna itsenäistä lausuntoa, vaan toimittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle kommenttinsa, jotka voidaan mahdollisesti sisällyttää Pohjoismaiden neuvostolle myöhemmin annettavaan ministerineuvoston lopulliseen vastaukseen.

5. Valiokunnan näkemykset

Valiokunta huomioi, että kaikki lausunnonantajat pitävät tärkeänä työtä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi päiväkodeissa ja kouluissa. Useissa vastauksissa huomautetaan, että laatumerkintä vaatii paljon taloudellisia ja henkilöstöresursseja, jos se toteutetaan valiokuntaehdotuksessa esitetystä muodosta.

Useissa lausunnoissa todetaan, että järjestelmän tulee pohjautua kansallisiin sääntöihin ja että se tulee toteuttaa kunnissa.

Valiokunta merkitsee lausunnot tiedoksi ja sisällyttää ne päätelmissä esitettäviin että-lauseisiin.

6. Päätelmät

Edellä esitetyn perusteella kansalais- ja kuluttajavaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii selvityksen sukupuolinäkökulmasta päiväkodeissa ja kouluissa tavoitteena löytää pohjoismaisia lähestymistapoja, joita voidaan käyttää yhdenvertaisuuden edistämiseksi päiväkodeissa ja kouluissa.

että se ottaa käyttöön pohjoismaisen laatumerkinnän (sertifikaatin) tai muun pohjoismaisen järjestelmän päiväkodeille ja kouluille, jotka työskentelevät määrätietoisesti yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parissa.

että Pohjoismaiden tasa-arvopoliittinen yhteistyöohjelma 2015–2018 sisältää tämän aloitteen ja että järjestelmä sisällytetään lastentarhanopettajien ja luokanopettajien koulutuksiin.

että se esittelee pohjoismaisten foorumien, mukaan lukien verkkosivustojen, avulla onnistuneita esimerkkejä päiväkotien ja koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöstä.

Kööpenhaminassa 22. tammikuuta 2013

<i>Annicka Engblom (M), puheenjohtaja</i>	<i>Maria Stenberg (S)</i>
<i>Elin Hirst (Sj.)</i>	<i>Morten Wold (FrP)</i>
<i>Henrik Dam Kristensen (S)</i>	<i>Satu Haapanen (vihr.),</i>
<i>Jan Lindholm (MP)</i>	<i>varapuheenjohtaja</i>
<i>Knut Storberget (Ap)</i>	<i>Suna Kymäläinen (sd.)</i>

Morten Wold (FrP) teki varauman ehdotuksen toisesta että-lauseesta, jossa esitetään pohjoismaisen laatumerkinnän käyttöönottoa.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6

Pohjoismaiden neuvosto

A 1608/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00293-6